

**III Jornades de Premsa de Menorca: Una mirada de cent-quanta anys de premsa catòlica.
Dissabte 13 de maig de 2023. Seu de l'IME. 11,15 h.**

El “Menorca”: El darrer diari de l'Església a Espanya, vinculació amb la Diòcesi i línia editorial catòlica

Bon dia,

Gràcies per la vostra assistència i moltes gràcies als bons amics Miquel Angel Limón i Joan Cantavella per a donar-me l'oportunitat per a intervenir, avui matí, en aquestes III Jornades de Premsa de Menorca; una magnífica iniciativa del Grup d'Estudis de Premsa de la Secció de Ciències Socials de l'Institut Menorquí d'Estudis a la que cal donar continuïtat.

El prevere historiador Josep Manguán ja va aportar, ahir capvespre, una mirada sobre aquesta ‘Catedral de paper’ com Bosco Marquès i Josep Maria Quintana han definit el diari MENORCA; i ho va fer des de la perspectiva d'Església i societat en diàleg en la trajectòria del rotatiu insular.

Permeteu-me, avui, centrar la meva aportació en els aspectes relatius als canvis societaris, o sigui, en la propietat de l'empresa editora del MENORCA, la vinculació que segueix mantenint avui amb la Diòcesi i la línia editorial d'inspiració catòlica.

Els canvis a l'accionariat d'Editorial Menorca

L'abril de 1955 el diari que havia fundat Fernando Jansà Guardiola com a “Órgano de FET y de las JONS” i del que n'era propietari únic, fa fallida i entra en coma econòmic, quasi bé irreversible per manca de vendes i recursos. La situació de l'empresa editora és d'insolvència; el Diari trontolla i és a punt de tancar perquè no pot pagar al personal ni als proveïdors.

Jansà cedeix tres cinquenes parts de l'empresa, llavors en situació precària i agònica, a José María Taltavull Saura, cap de la Trasmediterránea i director d'Aucona a Maó; on hi treballava; i les altres dues cinquenes parts a Mn. Jaume Cots de Riera.

Poc després, Taltavull Saura va traspasar la seva part al prevere Cots de Riera en un document privat que es va substanciar el febrer de 1957, després de la tràgica mort del director de la naviliera de Joan March a Maó. Així, la totalitat de la propietat del Diari va quedar en mans del Sr. Cots, aquell home de Déu, que va se referent cristià i eclesial, va salvar Es Diari.

El 1956, el pare Cots encarrega la gestió administrativa a Climent Pons Català, antic director de la desapareguda *La Voz de Menorca*.

Jaume Cots de Riera, capellà, fill de pare militar de Manresa i de mare maonesa, que actuà sempre amb coherència amb els valors de l'Evangelí i va ser extraordinàriament generós, ha de fer

front a les greus dificultats econòmiques del Diari; on cobreix amb el seu patrimoni personal un deute que cada any augmenta.

La fallida del MENORCA no era una llunyana possibilitat, sinó una realitat imminent. Una greu amenaça per als treballadors que integraven la plantilla: el director, el redactor en cap (Paco Pons Capó), l'administrador, vuit operaris de tallers i sis repartidors.

Comptava en aquells moments amb 793 subscriptors a tota l'Illa, que pagaven 20 pessetes mensuals. L'exemplar es posava a la venda per 0,80 cèntims.

Mn. Cots, per a evitar el tancament des Diari, demana la col·laboració de Francesc Hernández Escrivá, prestigiós home de negocis de Maó, que li recomana constituir una societat mercantil de responsabilitat limitada. És una assenyada i necessària decisió que marca l'inici d'una nova etapa, amb la primera refundació del MENORCA.

1957: Editorial Menorca SL

El gener de 1957, d'acord amb el criteri d'Hernández Escrivá, es constitueix Editorial Menorca SL. Els socis accionistes fundadors són Mn. Jaume Cots de Riera, que aporta la propietat del Diari; Francisco Hernández Escrivá, conseller delegat d'administració; Guillermo de Olives Pons, que va ser nomenat president del consell d'administració; i el doctor Mateu Seguí Mercadal, conseller delegat de Redacció, i, per tant, responsable dels continguts periodístics. El pare Cots assumeix la funció d'assessor religiós del rotatiu.

La distribució inicial de l'accionariat d'Editorial Menorca SL és d'un 70 per al Sr. Cots; i l'altre 30 per cent es reparteix en participacions d'un 10 per cent per als altres tres fundadors: Hernández Escrivá, Guillermo de Olives Pons i Mateu Seguí Mercadal.

El 9 de febrer de 1957, la nova empresa creada amb un capital de 5.000 pessetes, quantitat aportada íntegrament pel Sr. Cots, informa *“haber adquirido el diario MENORCA y obtenido el traspaso de propiedad del Ministerio de Información y Turismo con el fin de intentar resolver la grave situación económica y técnica en que se encuentra, mediante la necesaria reorganización que permita su subsistencia y mejora”*.

Posteriorment, Hernández Escrivá presenta la seva renúncia, un fet que motiva la recomposició de l'accionariat, de manera que el Sr. Cots continua amb el 70 per cent inicial, mentre que el doctor Seguí i Guillermo de Olives veuen augmentada la seva participació inicial i passen a tenir un 15 per cent cadascun.

Editorial Menorca SA

L'agost de 1978 Mn. Jaume Cots formalitza la seva decisió de cedir les seves accions a l'Església, però elegeix i aplica una fórmula molt concreta, pensada i ben significativa: entrega la seva participació majoritària en la propietat del Diari a la Mitra Diocesana, o sigui, al cap de l'Església de Menorca, la persona nomenada pel Papa per a ocupar la seu episcopal de Sever i regir la Diòcesi menorquina.

Editorial Menorca Societat Limitada es transforma en aquell moment en Editorial Menorca Societat Anònima. La nova composició de l'accionariat passa a ser d'un 70 per cent de la Mitra Diocesana, el Sr. Cots es queda amb un simbòlic 2 per cent; mentre que el doctor Seguí i Guillermo de Olives són els titulars d'un 14 per cent cadascun.

Els objectius fundacionals, recollits a l'article 3 dels estatuts de la companyia mercantil, consisteixen en:

- Donar a les seves publicacions una **orientació catòlica**
- Procurar la **defensa de l'illa de Menorca** i el foment del seu benestar integral, la millora i el progrés en tots els ordres, i
- Mantenir la seva **independència** enfront de qualsevol grup, tendències o interessos particulars, públics, econòmics, polítics o de qualsevol mena que siguin.

El 2001, amb motiu del 60è aniversari del Diari, escriu el Sr. Cots: *“Quiero insistir en el deseo de que se cumpla lo que fue mi ilusión desde que tuve intervención en nuestro periódico, y que quedó plasmado en la escritura de constitución de la sociedad anónima que es su actual propietaria, y que ha sido siempre recordado por los varios obispos que han regido la Diócesis de Menorca: la defensa y promoción de los valores de nuestra Isla, y la fidelidad de la doctrina de la Iglesia Católica, tal como ha sido y sigue siendo expuesta por el Magisterio instituido por Cristo”*.

En aquell escrit commemoratiu dels 60 anys del MENORCA també exposa Mn. Cots de Riera la seva estranyesa *“ante ciertas actitudes en contra de las declaraciones del Magisterio de la Iglesia”*, i afegeix que *“es curioso que quienes se llenan la boca de alabanzas al Concilio Vaticano II se rasguen las vestiduras cuando se recuerda su doctrina”*.

Els canvis del 2013

Després d'uns anys de prosperitat i creixement, el Diari pateix una nova crisi econòmica que coincideix –després de ser traslladat Joan Piris a Lleida- amb l'arribada a Menorca del bisbe auxiliar de València Salvador Giménez Valls com a administrador apostòlic. Una crisi que s'accentua a partir del 2009 amb la reducció dels ingressos per la baixada de la publicitat i de vendes; el tancament de la Televisió Menorquina; una plantilla sobredimensionada i la competència d'Ultima Hora Menorca, el diari del Grup Serra que havia iniciat una segona etapa a l'Illa el gener del 2000, i que havia començat a imprimir amb rotativa pròpia –en els tallers de la Impremta Rotger de Ferreries-- a partir de setembre del 2007.

El 2012, i com a conseqüència d'uns exercicis de pèrdues, que obren un escenari d'incertesa, comença el llarg procés que conduirà la integració del MENORCA i l'Ultima Hora Menorca, dos diaris competidors que ens vam convertir en aliats, i vam conformar una Redacció única per a treballar amb uns mateixos criteris periodístics.

Avui puc desvetllar, en aquesta intervenció, que les reunions per a la segona refundació d'Es Diari, concretar les funcions de la Redacció i redefinir els continguts, seccions i espais periodístics,

junt amb el redisseny dels formats amb una renovació tipogràfica es celebraven a la sagristia de l'església de la Concepció de Maó.

Allà ens trobàvem el director, Josep Bagur; el gerent d'Editorial Menorca, Mariano Yepes; el conseller delegat del Grup Serra, Pere Rullan Serra; i un servidor per a definir el nou diari MENORCA. Una feina que van començar l'octubre del 2012 i que el desembre d'aquell any teníem enllestida en els aspectes de recursos humans, continguts, seccions i amb l'objectiu de començar a aplicar a partir del febrer del 2013.

Però tot es va interrompre, com ara explicaré, i s'ajornà fins el setembre d'aquell any, quan el diumenge dia 22 de setembre de 2013 es va publicar el primer nombre de l'actual etapa, coincidint amb la darrera edició d'Ultima Hora Menorca.

La proposta inicial de distribució de l'accionariat d'Editorial Menorca, amb motiu de la integració de les dues capçaleres, que van pactar el llavors bisbe de Menorca Mons. Salvador Giménez Valls, avui titular de la seu episcopal de Lleida, com a titular del 70 per cent que corresponia a la Mitra Diocesana, i José Guillermo Diaz Montañés, que era el president del Consell d'administració amb la família Serra, propietària de l'Ultima Hora, va consistir en aquesta distribució de l'accionariat d'Editorial Menorca:

- 40 per cent Mitra Diocesana
- 40 per cent Grup Serra (Hora Nova SA)
- 10 per cent família Seguí Puntas
- 10 per cent família de Olives de Olivares

Però el fort rebuig que, durant el febrer de 2013, va expressar el comitè d'empresa i les protestes i mobilitzacions dels treballadors des Diari contra els acomiadaments que s'havien previst –la integració exigia aquest cost, amb l'amortització de llocs de feina a les dues empreses editores, que no podíem mantenir tots els llocs de feina--, van frustrar l'acord i tot va quedar en suspens.

Aquell contundent rebuig –que no podíem entendre des del Grup Serra- va incloure la convocatòria de concentracions davant la Catedral i Cal Bisbe, a Ciutadella; i també vagues, recolzades per CCOO-Menorca, que es van dur a terme amb el lema “El Sorprende no se vende”, vagues que van impedir l'edició i distribució del MENORCA, un fet inèdit en la seva història.

Si no s'hagués produït aquesta protesta dels treballadors, s'hauria signat la distribució accionarial que acab d'explicar, ja pactada i acordada, però no va reeixir.

Posteriorment, quan els treballadors del MENORCA van acceptar la integració dels dos diaris després de tenses assemblees, conscients de que l'acord amb el Grup Serra significava la segona salvació del Diari, es va poder signar l'acord societari.

Un pacte que significava el tancament d'Ultima Hora Menorca, un fet molt dolorós per al Grup Serra i per als periodistes que, amb un gran esforç, moltes hores de dedicació i compromís professional des de gener del 2000 havíem posat en marxa i havíem aconseguit consolidar aquell nou model de periodisme a Menorca. Però era una de les condicions acordades entre les dues empreses editores.

La nova composició de l'accionariat d'Editorial Menorca va ser aquesta:

- Grup Serra: 51 per cent
- Mitra Diocesana: 29 per cent
- Família Seguí Puntas: 10 per cent
- Família de Olives de Olivares: 10 per cent

El Consell d'Administració va quedar format, el setembre de 2013, per nou membres:

Cinc del Grup Serra: Els germans Carme i Miquel Serra Magraner; Pere Rullan Serra, Josep Pons Fraga i Mariano Yepes.

Dos de la Mitra Diocesana: Gerard Villalonga Hellín, que era conseller des del 2001, i Francesc Tutzó Bennasar,

Un de la família Seguí: Miquel Seguí Puntas

Un de la família de Olives: Guillermo de Olives de Olivares

Per a capitalitzar Editorial Menorca i aportar-hi nous recursos, una de les primeres decisions que va aprovar el nou orgue d'administració, que presideix Carme Serra, va consistir en una ampliació de capital, que es va formalitzar el 2014, però la família de Olives no hi va acudir.

Aquest fet motivà una recomposició de l'accionariat d'Editorial Menorca, que en l'actualitat presenta aquesta distribució:

- Grup Serra: 55,19 per cent
- Mitra Diocesana: 31,39 per cent
- Família Seguí Puntas: 10,82 per cent
- Família de Olives de Olivares: 2,6 per cent

La negativa dels de Olives de Olivares a subscriure l'ampliació de capital motivà la reducció i recomposició del Consell d'administració, amb la sortida d'aquesta família. En l'actualitat està format per 7 consellers:

- Quatre del Grup Serra: Carme Serra, Miquel Serra, Pere Rullán Serra i Josep Pons Fraga
- Dos de la Mitra Diocesana: el bisbe Mn. Gerard Villalonga i Francesc Tutzó
- Un de la família Seguí: Miquel Seguí Puntas

Des del primer dia, tot i que el Grup Serra (Hora Nova SA) té la propietat majoritària d'Editorial Menorca, no ha volgut tenir cap presència ni significació pública, havent confiat la gestió del MENORCA, en tots els aspectes —empresarial i periodístic— a professionals de Menorca, per a seguir fent un diari pensat, escrit, editat i imprès íntegrament a Menorca.

Entre les decisions aprovades i aplicades cal esmentar la creació de la figura de l'editor, que és al capdavant del Diari, i que s'encarrega de marcar les línies editorials, impulsar les publicacions no periòdiques i iniciatives com els fòrums.

Aquesta funció, que no existia abans de la integració al MENORCA, va ser-me assignada per a exercir-la d'acord amb els criteris que determina l'orgue de gestió del Diari: el Consell d'Administració. Durant el període gener 2000-setembre 2023, en que es va publicar Ultima Hora Menorca, vaig desempeñar les tasques de delegat del Grup Serra a Menorca, redactor en cap de l'edició menorquina d'Ultima Hora (el director va continuar essent Pere Comas) i administrador de Medios Menorquines de Comunicació, l'empresa que signà, el desembre de 1999, l'acord mercantil amb Hora Hora SA per a iniciar la publicació d'Ultima Hora Menorca, el 15 de gener de 2000.

El darrer diari de l'Església a Espanya

El MENORCA, després de la primera etapa (1941-1955), marcada per la influència de Falange i l'integrisme nacional-catòlic, com explicà ahir Mn. Josep Manguán, va estar en mans de l'Església durant 57 anys.

Els primers 23 anys, des de 1955 a 1978, per la propietat majoritària del Sr. Cots de Riera, prevere d'ortodòxia ferma, que va confiar la gestió del Diari a laics de la seva confiança: el doctor Mateu Seguí, estretament vinculat a Acció Catòlica; i Guillermo de Olives. La línia editorial i els continguts es fan ressò de les activitats de la Diòcesi, les celebracions i festivitats litúrgiques, i també les encíclics difoses des del Vaticà, junt amb notícies i documents de la Nunciatura Apostòlica a Espanya i els bisbes.

El bisbe Bartomeu Pascual Marroig, que va regir la Diòcesi des d'abril de 1939, coincidint amb l'acabament de la guerra civil, fins el 1966, té una ample presència a les pàgines del MENORCA, que es fa ressò de manera constants de les seves activitats, visites i allocucions pastorals.

I els altres 34 anys, des de 1978 a 2013, el rotatiu va continuar com a diari de l'Església amb la Mitra Diocesana com a propietari majoritari.

Antoni Deig i Clotet, nomenat per Pau VI, que va exercir com a bisbe de Menorca des de novembre de 1977 fins a març de 1990, quan va ser traslladat a Solsona, va presidir el Consell de Fundadors d'Editorial Menorca i s'implicà personalment en la definició i aplicació de la línia editorial d'Es Diari.

A més d'impulsar els principis d'independència dels poders públics i les formacions polítiques –marca distàncies amb la UCD que va liderar la Transició-; promoure una gestió professional i formar un consell d'administració integrat per laics amb prestigi en els seus respectius àmbits professionals, pel que fa a l'ideari del MENORCA el bisbe Deig va propugnar i vetllar que fossin tinguts en compte i aplicats amb coherència els valors de l'Evangeli.

El rotatiu insular també és una eina que permet, al bisbe poeta, descobrir Menorca: *“Des del Diari vaig poder entendre tota una altra Illa, que potser no hauria pogut comprendre només exercint el meu servei episcopal. Si he de dir que Menorca m'ha fet molt de bé i m'ha ajudat per a la meva maduresa humana i eclesial, el Diari hi té una part important”*, afirma Deig i Clotet.

El va succeir, al front de la Diòcesi, el bisbe Francesc Xavier Ciuraneta Aymí, que va ocupar la seu episcopal de Sever durant vuit anys, des de setembre de 1991, fins a octubre de 1999. Després va ser nomenat bisbe de Menorca Joan Piris Frígola, que fou el pastor de l'Església menorquina durant set anys, des de març 2001 fins al 2008, quan va ser traslladat a Lleida.

Els mandats dels bisbes Ciuraneta i Piris –que rebutgen ofertes de distints grups de comunicació per vendre Es Diari, com la que posà sobre la taula Francisco Javier Moll, de Prensa Ibérica, propietària del Diario de Mallorca i el Diario de Ibiza- coincideixen amb anys d'una intensa activitat i creixement de l'economia de Menorca, que obté el seu reflex al Diari.

Són uns exercicis que consoliden el rotatiu com a el primer mitjà a l'Illa, amb exercicis que es tanquen amb bons resultats a Editorial Menorca. Els beneficis són reinvertits amb la renovació i ampliació de les instal·lacions, la incorporació de nova tecnologia i, sobretot, l'ampliació de la plantilla amb la contractació de més treballadors.

Es Diari no dona grans problemes aquests anys a la Mitra Diocesana: la gestió empresarial, afavorida per la bonança econòmica, aporta guanys; no hi ha competència –el MENORCA és el primer mitjà de referència a l'Illa-- i la informació religiosa és vehiculada a través de persones de confiança, vinculades a l'Església local, com el prevere Vicente Macián, que també va exercir com a delegat diocesà de Mitjans de Comunicació Social.

L'ideari. Juny del 2003

El juny del 2003, amb el bisbe Joan Piris al front de la Diòcesi, es redacta i publica l'Ideari del MENORCA, que s'entrega a tots els redactors, amb aquesta advertència, que no admetia gaire discussió:

“Tot treballador del diari MENORCA té l'obligació de conèixer l'Ideari. Acceptar-lo de manera lleial és condició per a l'exercici professional en l'empresa”.

En aquest Ideari, el rotatiu es defineix com *“un diari independent d'informació general, d'inspiració cristiana i al servei dels menorquins”.*

A l'apartat sobre la Orientació cristiana de la vida exposa que *“en el marc plural d'una societat lliure i en diàleg constructiu amb altres concepcions de l'existència presents en la societat menorquina, a la qual vol servir, el diari MENORCA vol contribuir a orientar la vida d'acord amb els valors de l'Evangelí i tenint en compte l'autonomia de les realitats temporals”.*

A continuació assenyalava que *“La concepció cristiana de la vida admet un legítim pluralisme de matisos i accents. Per aquest motiu el mitjà de comunicació estarà obert a la diversitat cristiana i al debat enriquidor. Així mateix, el diari MENORCA no servirà de plataforma per a propagar orientacions de la vida legítimes en una societat democràtica, però que es contraposen frontalment als plantejaments de l'Església Catòlica”.*

La segona crisi que condueix a la integració

Però aquesta llarga etapa de placidesa s'interromp a partir de 2008, coincidint amb l'arribada, en novembre de 2008, de Salvador Giménez Valls, bisbe auxiliar de València, com a administrador apostòlic de la Diòcesi, fins que el maig de 2009 és nomenat titular de la seu episcopal de Sever.

El bisbe Salvador –que va haver de tornar a salvar el diari MENORCA, com ja va fer Mn. Cots de Riera el 1955-- desempeña les responsabilitats de bisbe de Menorca fins el juliol de 2015, quan va ser nomenat titular de la seu de Lleida.

El diari MENORCA s'havia convertit en un greu problema per a la Diòcesi, perquè tancava els exercicis amb elevades pèrdues, com a conseqüència de la caiguda dels ingressos en publicitat i

venes; havia de fer front a la competència que li suposava –des de gener del 2000- un altre rotatiu insular, Última Hora Menorca, publicat pel Grup Serra gràcies a l'acord subscrit amb Medios Menorquines de Comunicació; i pagar les nòmines i la Seguretat Social d'una plantilla de treballadors sobredimensionada.

El Pla de Viabilitat que dissenya José Guillermo Díaz Montañés, llavors president del Consell d'administració, no dona els resultats desitjats, i el Diari torna a entrar, a partir del 2010, en una greu crisi que el condueix cap al concurs de creditors, amb un punt crític el 2012, que obliga a la Diòcesi a injectar-hi un milió d'euros per a garantir-ne l'activitat, fer front a les despeses, de les que el pagament de les nòmines n'eren el capítol principal.

La solució, que gestiona José Guillermo Díaz Montañés, que accepta i impulsa personalment el bisbe Salvador Giménez, consisteix en l'acord d'integració dels dos diaris que es publicaven a l'Illa: el degà, fundat el febrer de 1941; i el rotatiu del Grup Serra, que s'editava des del gener del 2000.

Interrompudes les negociacions amb el Grup Serra per les mobilitzacions i vagues dels treballadors el febrer del 2013, dos mesos després Giménez Valls i el llavors vicari general, Gerard Villalonga, avui bisbe de Menorca, van rebutjar l'oferta que van rebre l'oferta del Grup Planeta per a integrar el MENORCA amb el diari La Razón.

Durant el període en que es van interrompre les converses entre Editorial Menorca i el Grup Serra, el comitè d'empresa difon un comunicat on desvetlla:

“El comité ha tenido conocimiento de que el pasado 27 de marzo estuvo en Maó el máximo responsable de la Vicesecretaría de Asuntos Económicos de la Conferencia Episcopal Española, Giménez Barriocanal, quien reiteró al Obispo de Menorca la oferta presentada en su día por el diario La Razón.

Esta oferta incluye varios puntos:

- 330.00 euros para la impresión y difusión conjunta de La Razón y el diario MENORCA*
- Tutelar una entrada de capital de unos 500.000 euros de varios empresarios de la Isla*
- Tutelar y asesorar gratuitamente en la dirección y gestión de la empresa con el objetivo de ayudar al reflote de la misma”.*

Desconeixem si els 330.00 euros que oferia La Razón per a la impressió i difusió conjunta dels dos rotatius eren anuals, qui eren els “varios empresarios de la Isla”, quina era exactament l'aportació de capital de “unos 500.000 euros” i quines havien de ser les contrapartides — empresarials i periodístiques— per a exercir la tutela i l'assessorament gratuïts (¿?) en la direcció i gestió d'Editorial Menorca.

El bisbe Salvador Giménez i el vicari general Villalonga Hellín rebutgen aquesta oferta, que havia arribat a Menorca a través de l'advocat Ramón Pita da Veiga, tota vegada que no garantia l'aportació dels recursos econòmics necessaris per al reflotament del Diari, al que es referia el comitè d'empresa.

I d'haver-se acceptat, hauria suposat l'adscripció ideològica del MENORCA a una línia editorial molt marcada, que trencava l'Ideari i la trajectòria del Diari, fet que adverteixen amb preocupació Giménez Valls i l'avui bisbe de Menorca, Gerard Villalonga. És rebutjada, per tant, la proposta de La Razón, que responia més a interessos polítics que d'empresa periodística; una

proposta que motivà la renúncia com a conseller d'Editorial Menorca de Miquel Seguí Puntas, però que no arribà a prosperar perquè no és acceptada aquella estranya opció.

Les converses amb el Grup Serra es van re-emprendre, després de que Editorial Menorca formalitzés el maig de 2023, forçada per la manca de recursos i les greus dificultats financeres que el deterioraven, l'acomiadament de cinc redactors.

Un cop tancat l'acord d'integració de les dues capçaleres, l'agost de 2013 els accionistes ho aproven i signen els documents societaris i mercantils al despatx de l'advocat José Seguí Díaz, al carrer de Sant Jordi de Maó. I el diumenge 22 de setembre de 2013 es distribueix la primera edició d'aquesta nova etapa del diari MENORCA, que enguany compleix deu anys.

La menorquinitat del diari MENORCA

Vull destacar, i agrair, que la família Serra, que té la propietat majoritària del Grup Serra, ha posat especial èmfasi, des del primer dia, en respectar la menorquinitat del diari MENORCA, renunciant expressament a desempenyar un paper protagonista, com es pot comprovar en la manxeta del rotatiu.

Una actitud que s'ha expressat, en el dia a dia, quan han posat la direcció i la gestió del diari en paper i el digital menorca.info en mans de professionals de Menorca; amb la decidida voluntat de que el MENORCA sigui un bon producte periodístic, fet amb la màxima dignitat i qualitat, pensat i concebut, dissenyat, redactat, editat i imprès a Menorca.

Una línia de pensament i acció de la família Serra que coincideix amb la dels pares refundadors --Mn. Jaume Cots de Riera, Mateu Seguí Mercadal i Guillermo de Olives Pons-- quan el 1957 es fan càrrec del diari insular.

Així ho vaig manifestar en els 'tres tocs' que vaig donar a la intervenció de la gala commemorativa dels 80 anys del diari MENORCA, celebrada al Teatre des Born de Ciutadella el 15 de gener de 2022:

“Primer, el toc més important: la reivindicació i la defensa de la menorquinitat del Diari MENORCA, que constitueix el sentit i l'essència d'Editorial Menorca i dels qui hi treballam.

“Volem ser -tal com expliquen els germans Seguí Puntas, accionistes d'Editorial Menorca- un diari on els menorquins puguin trobar-se i confrontar lliurement les seves idees i experiències; perquè hem de recollir, sense pors ni tabús, però amb cura i responsabilitat, qualsevol fet informatiu”. Així ho van escriure els fills del metge, pare refundador i exdirector del Diari D. Mateu Seguí amb motiu del 60è aniversari del MENORCA. Una declaració d'intencions que seguim aplicant perquè mantén avui plena vigència i sentit”.

“I és també el criteri que marcà el fundador del Grup Serra, Pere Serra Bauzà, periodista i empresari, home de combat, quan es va dur a terme la integració d'Última Hora Menorca i el diari MENORCA, fins aleshores competidors, en un mateix projecte editorial: “heu de fer un Diari per Menorca i es menorquins, des principi a final; un diari de Menorca que es menorquins se l'estimin, hi participin i el sentit ben seu, ens va dir”.

“Aquestes sàvies paraules de Pere Serra, mallorquí de Sóller, que va entendre i respectà el tarannà des menorquins, i que ens va deixar el novembre del 2018, marquen la ruta, el rumb i la navegació de l’actual etapa del MENORCA”.

Així ho vaig manifestar a l’acte commemoratiu dels 80 anys del Diari.

“Las razones de una integración”

Una setmana abans del tancament d’Ultima Hora i la integració amb el MENORCA per a iniciar l’actual etapa, el 15 de setembre de 2013, el bisbe Giménez Valls publica un extens article, titulat “*El diario MENORCA y la Diócesis: razones de una decisión*”, la redacció del qual va ser pactat entre les dues empreses; on entre altres qüestions explica:

”Me parece obligado, como obispo de Menorca, ofrecer a la comunidad cristiana y a la sociedad en general una explicación acerca de los últimos planteamientos que afectan al diario MENORCA y que suponen un cambio importante en la relación de nuestra Diócesis, accionista mayoritario, con este querido medio de comunicación, que se ha introducido, por otra parte, en el seno de muchísimas familias como un elemento más de su entorno vital.

Ha servido también como excelente complemento para la finalidad permanente de la Iglesia como es la de transmitir la persona, la obra y el mensaje de Jesucristo y hacer presente sus propias orientaciones a toda la sociedad”.

El bisbe Giménez Valls es refereix a la crisi que afecta la continuïtat del MENORCA i també a l’acord amb la família Serra.

“Ese diálogo culmina, después de un largo proceso negociador, con la firma de un acuerdo, que básicamente se puede resumir en los siguientes puntos: se integra en el accionariado de Editorial Menorca a Hora Nova S.A., editora de UH Menorca, cuya cabecera desaparece. La diócesis deja de ser accionista mayoritaria en esta empresa. Respeto exquisito al actual Ideario. Fusión de dos equipos y dos proyectos de futuro manteniendo la cabecera MENORCA, DIARIO INSULAR, para seguir defendiendo con independencia los intereses de la isla, aunque ello implique el sacrificio, siempre muy doloroso, de algunos puestos de trabajo”.

Pel que fa a la presència de la Diòcesis al Diari, diu Giménez Valls: “*Comenzará, por tanto, una nueva singladura del Diario Menorca en la que nuestra diócesis mantendrá una presencia significativa con el objetivo de continuar ayudando al desarrollo de las mismas convicciones que propiciaron su nacimiento. Atrás queda el trabajo intenso, y muchas veces desinteresado, de un enorme número de menorquines que posibilitaron un valioso medio de comunicación para toda la isla durante tantos años; también el de sacerdotes y comunidades cristianas que alentaron toda su andadura”.*

I quin serà el paper de l’Església de Menorca a partir d’ara? La resposta del bisbe Salvador Giménez és aquesta:

“Al cerrar una etapa y abrir una nueva, la Iglesia desea, sin renunciar a sus convicciones básicas, participar activamente en este renovado diario y ofrecer su colaboración leal sobre todo en el campo de los contenidos. Nuestra presencia, a través de la representación en los órganos directivos y del trabajo comprometido de algunos laicos, se encaminará a fomentar el conocimiento

de la Doctrina Social de la Iglesia y a facilitar información abundante de la rica vida eclesial de nuestra diócesis. Todos los cambios tienen sus ventajas y sus riesgos, sus miedos y sus esperanzas, sus resistencias y sus posibilidades. También el que ahora estamos protagonizando. Os invito a contemplar los aspectos positivos de esta situación, como una oportunidad que se nos presenta de difusión del mensaje evangélico y de colaboración con otras personas empeñadas en fomentar el respeto a la dignidad personal, la imparcialidad y la libertad”.

La Diòcesi mantén avui la seva vinculació amb el Diari

En primer lloc, amb la participació del 31,39 per cent de la Mitra Diocesana a la propietat de l'empresa editora, Editorial Menorca, que fins el 2013 era del 70 per cent.

Aquesta participació societària li permet comptar amb dos dels set membres que integren l'òrgue de direcció i gestió del Diari, el Consell d'Administració, que es reuneix cada mes, que són el bisbe Gerard Villalonga –conseller d'Editorial Menorca del 2001--, i l'empresari Francesc Tutzó, que ha desempenyat rellevants càrrecs a les institucions i entitats menorquines.

Per altra banda, la Mitra Diocesana mantén avui la seva participació del 70 per cent a Medisa (Menorquina de Ediciones SA), constituïda el 1985, que és la propietària dels edificis i la nau del Polígon Industrial de Maó on hi la Redacció, oficines, rotativa i la impremta Gràfiques Menorca, creada el 1980; i l'oficina del carrer del Roser de Ciutadella, on hi funcionà la Redacció fins el setembre del 2013. Editorial Menorca abona un lloguer a Medisa per les instal·lacions del Polígon de Maó.

Pel que fa la línia editorial, d'inspiració catòlica, queda expressat a la presentació el suplement 'Es Diari de tots', amb el que, el 22 de setembre de 2013, vam començar l'actual etapa. La redacció de la presentació, que vaig consensuar amb els accionistes, explica als menorquins:

“A partir de ahora, el diario MENORCA se configura como referente único de la prensa escrita en la Isla, lo que supone una mayor exigencia y más responsabilidad para todos los que forman parte de Editorial Menorca.

Como empresa de comunicación mantiene vivo el compromiso de informar desde los principios de la pluralidad, la independencia, la exigencia profesional y el rigor, que constituyen los ejes inspiradores de la línea editorial. Desde el respeto a todas las confesiones religiosas, el diario MENORCA tendrá una especial consideración a los valores éticos del humanismo cristiano, base de la cultura occidental”.

I aquests principis editorials, d'un Diari on l'Església catòlica, a través de la Mitra Diocesana de Menorca hi mantén una participació destacada en la seva propietat, formen part de la nostra feina periodística.

Amb la voluntat de fer-nos ressò i informar sobre les activitats de l'Església diocesana, de la mateixa manera com explicam les notícies que generen les institucions públiques menorquines --el Consell i els vuit ajuntaments--, les entitats culturals i esportives, PIME, CAEB, els sindicats, l'Institut Menorquí d'Estudis, el Col·legi d'Arquitectes, el GOB, el Cercle d'Economia, i tantes altres entitats que integren la complexa i polièdrica estructura socioeconòmica de la nostra Illa.

Perquè l'Església és una institució viva que ha de tenir espai i veu a les pàgines del diari MENORCA i al digital menorca.info, no únicament amb les celebracions litúrgiques i els oficis de Setmana Santa. També hem de difondre les iniciatives que Caritas i Mans Unides duen a terme des de les parròquies i el conjunt de Menorca; i saber transmetre, sempre amb interès informatiu i redacció periodística –sense caure ni en el proselitisme ni en l'apologia– els missatges de la Conferència Episcopal i el magisteri del Papa; i la vigència de la Doctrina Social de l'Església.

I, a la vegada, cal també tenir en compte i incorporar a les pàgines des Diari les notícies i les activitats que duen a terme a Menorca altres religions com l'Església evangèlica i la comunitat musulmana.

La posició més fàcil, a les redaccions, és deixar-se endur pel procés de descristianització que pateix avui la societat; un fenomen que cal combatre, combinant raó i fe, com va explicar el Papa Ratzinger. Perquè s'adopta una actitud hostil, concretament contra l'Església catòlica, ens uns casos per ignorància i, altres, de manera deliberada i amb mala fe.

Aquest fàcil 'deixar-se endur', que suposa manca de criteri, constitueix la pitjor actitud a la Redacció d'un Diari per irresponsabilitat i manca de professionalitat. Fins el punt de que, als mitjans de comunicació, de manera generalitzada, no s'hi dedica atenció a tot allò que fa l'Església i les seves propostes; es silencia la seva dimensió pastoral, s'oculten els seus valors i aportacions socials, culturals i patrimonials; i es nega el significat i la bellesa de la litúrgia. Cal estar ben atents per a evitar-ho.

L'anterior bisbe de Menorca, Francesc Conesa, avui titular de Solsona, amb motiu dels 80 anys del Diari MENORCA va escriure un text, titulat *“Apostar por el diálogo, la verdad y el pluralismo”*, on afirma: *“El periodismo es una de esas profesiones que sólo se entiende si está movida por el afán de alcanzar la verdad. Por eso, cuando se difunden sin pudor noticias falsas, fake news, o se distorsiona la realidad con el fin de dar difusión a opiniones sectarias e infundadas, se está traicionando la esencia misma del periodismo. Cada día hemos de poder abrir las páginas del diario MENORCA sin temor a ser engañados. Los buenos profesionales del periodismo buscan la verdad con pasión y valentía, favoreciendo el periodismo de investigación y la confrontación de los propios puntos de vista con la realidad”*.

Proclama el bisbe Conesa: *“Hay que respetar el pluralismo, porque la realidad es multilateral; tiene una ilimitada multiplicidad de aspectos. La verdad no puede ser agotada nunca por ningún conocimiento humano, sino que queda abierta siempre a nuevas formulaciones”*.

I finalment el nou bisbe de Menorca, Gerard Villalonga, a qui vaig entrevistar amb motiu de la seva ordenació, ens explica, el 21 d'abril de 2023:

“Los medios tienen un papel fundamental en nuestra sociedad. En lo que respecta al diario «Menorca», formo parte de su Consejo de Administración desde hace más de veinte años, pasando por distintas etapas. He sido consejero delegado, secretario del consejo y ahora vocal. He aprendido mucho. Creo que el diario insular desempeña un papel importantísimo en la sociedad menorquina. Ahora hace diez años que empezamos una nueva etapa, con la integración del «Menorca» y «Ultima Hora Menorca». Esta unión ha sido muy fecunda y a partir del telón de fondo de nuestro ideario procuramos ayudar a vertebrar la sociedad menorquina para que sea cada vez más libre y solidaria. También afrontamos con valentía el reto digital. menorca.info es la web de Menorca más visitada, con gran diferencia respecto a las demás. En relación con todos los

medios, el papa Francisco pide a los periodistas y a las empresas editoras que proclamen la verdad con caridad, que busquen la verdad y que no manipulen ni tergiversen la opinión pública”.

Exercir la professió periodística

El MENORCA, la capçalera amb més llarga trajectòria a la història de la premsa menorquina, amb una biografia d'Es Diari que escriu amb rigor i passió el doctor Miquel Angel Limón, és avui, 82 anys després de la seva fundació, un mitjà de comunicació amb doble aportació periodística: l'edició en paper i el digital menorca.info.

No és un diari confessional, però l'Església, a través de la Mitra Diocesana, hi té un paper rellevant –tot i que no majoritari a la propietat--, tot i que entén perfectament, respecte i fa possible que els periodistes d'Es Diari puguin exercir la seva feina periodística amb llibertat, responsabilitat i rigor. Apel·lant sempre a l'ètica professional i l'aspiració de l'excel·lència, a la qualitat del millor periodisme, com reclamava amb encert el cardenal Herrera Oria.

Una catedral de paper

Escriu el jurista, historiador i novel·lista Josep Maria Quintana a “Maó” (Columna, 1996): *“El Diari, repeteix el seu director, només pretén donar a la societat menorquina una informació veraç i el més objectiva possible.*

Potser per això –i pel fet que sigui el Bisbat de Menorca qui n'ostenta la propietat majoritària-- podem afirmar que el MENORCA és una catedral de paper que despunta entre les nombroses esglésies –publicacions i emissores– obertes al culte de la informació, una catedral en la qual una ajustada plantilla de periodistes (catorze professionals per a una producció mitjana de 32-40 pàgines, a la qual s'ha de sumar un ventall de suplementes especials i tres revistes a tot color al llarg de l'any), i un fidel i també heterogeni equip de col·laboradors intenta a diari l'elaboració d'un producte interessant i digne.

Val a dir, per últim, el que el diari reserva als lectors un paper molt destacat. La prova més evident és el gran espai que dedica a les cartes del lector. Utilitzant el símil que encapçala aquest epígraf, Joan Bosco Marquès [aleshores, director del MENORCA] ens diu que així és fa possible que aquesta catedral de paper registri cada dia una elevada afluència de fidels”.

Ser es Diari de tots

Els dos grans reptes, avui, del MENORCA consisteixen en afrontar i dur a terme, amb seny i eficàcia, el procés de la transformació digital per aconseguir una sòlida presència a les xarxes que permeti atreure i incorporar a la premsa local a les generacions líquides dels joves amb Iphones.

I, a la vegada, oferir als lectors informacions professionals i continguts de qualitat de tot allò que té a Menorca com a subjecte i objecte de la notícia. Açò suposa tensió periodística, fer-nos

ressò i saber dimensionar adequadament, en una societat fortament secularitzada, la informació sobre l'Església, que és diocesana i universal alhora.

Oberts a la pluralitat, i conscients del fenomen del laïcisme creixent, el MENORCA mantén el seu compromís amb l'Església catòlica que a través de la Mitra Diocesana té una participació rellevant a la propietat de l'empresa editora.

Amb aquesta participació, la Diòcesi aporta els valors de l'Evangelí al servei dels menorquins i comparteix l'objectiu fixat pels accionistes el setembre del 2013, quan es van integrar els dos rotatius insulars: *Ser es Diari de tots*.